

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: ФИЛОСОФСКИ

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	П	0	2	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Психология

Магистърска програма (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Детско-юношеска и училищна психология (диагностика и консултиране)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Травма в развитието / Trauma in development

(код и наименование)

Преподавател: гл. ас. д-р Камелия Ханчева,

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Реферат	10
	Доклад/Презентация	5
	Научно есе	5
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		50
ОБЩА ЗАЕТОСТ		
Кредити аудиторна заетост		
Кредити извънаудиторна заетост		
ОБЩО ЕКСТ		

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати}	15
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	5
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка/ Quiz	
7.	Решаване на казуси/ Case study simulation	10
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.	Курсова работа/ A Term paper	20
10.		
11.		
12.	Изпит/тест/ Final Exam – Test	50

Анотация на учебната дисциплина:

Темата „психична травма” представлява пресечна точка на явления от биологична, психична и социална природа. Курсът запознава с различни перспективи с цел постигане на по-добро разбиране на ефектите на ранния травматизъм върху по-късните етапи на развитието на индивида и влиянието върху семействата, общността и културата.

Травматизмът в ранна възраст има различни последствия. Изследването на рисковите фактори, невробиологията, индивидуалните различия, социалната подкрепа и контекст е обединено в стремеж да се постигне разбиране на зависимостите в изходите от психопатологията до устойчивостта и благоденствието.

Курсът има за цел да задълбочи познанието за ефектите на травматизма върху индивидуалното развитие в контекста на общността.

Psychological traumas are a crossing point of physical, individual and social phenomena. In this course topic of trauma is approached from different perspectives so to achieve better understanding of the effects of early trauma on the individual development and the impact on family, community, and culture. The multiple-layers approach to trauma requires a focus on development.

Trauma leads to a succession of diverse outcomes as the individual moves through childhood and adolescence to adulthood. Risk factors - from neurobiology to physical health, predisposition etc are discussed to map out the field between psychopathology and resilience and adjustment.

The course is aimed at acquiring knowledge of the effects of trauma on the individual psyche, in the context of the individual within society.

Предварителни изисквания:

Студентите трябва да са завършили успешно курсове по Психология на развитието в детско-юношеска възраст и Психопатология

Очаквани резултати:

След успешното завършване на курса се предполага, че студентите са

- Придобили разбиране за ефектите на ранния травматизъм върху по-късните етапи на развитието
- Развили чувствителност към потенциалните травматични преживявания в детска възраст и умения за идентифициране на ранните симптоми
- Развили са умения за критично осмисляне на индивидуалните вариации в справянето с травмата
- Придобили са разбиране за социалния контекст, социалния травматизъм и междупоколенческото препредаване на травмата

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Травма и стрес –множествени нива на анализ Traumatic stress from a multiple-levels-of-analysis perspective	2 лекции
2	Раннен стрес в детското развитие – невробиологични изследвания. Последници за когнитивното, емоционалното развитие и физическото здраве Neurobiology of early stress in children. Consequences for cognitive functioning, emotional development and physical health	4 лекции
3	Последници на ранните травматични преживявания за психичното развитие. Травма и теория на привързаността - вътрешни работни модели, защитни механизми, интересубективност, рефлексивен капацитет и ментализация The persisting effect of early traumatic experiences on psychological development. Trauma and attachment – IWM, Defense mechanisms, intersubjectivity, reflective functioning and mentalization.	4лекции
4.	Събития с висок травматичен потенциал – бетствия, войни, миграция, насилие. Disasters, wars, civil conflicts, dislocations and interpersonal vio-	2 лекции

	lence.	
5.	Посттравматично стресово разстройство – теоретични модели Post-Traumatic stress disorder – origin and diagnostic criteria. Theoretical models of PTSD: physiological and biological mechanisms, psychoanalytic model, cognitive-behavioral model	4 лекции
6.	Малтретиране в детска възраст. Форми и модели на родителстване и грижа. Child maltreatment – an ecological transactional perspective. Environmental failures and influence on development. The multiple determinants of parenting. Interparental discord, family process and developmental psychopathology	4 лекции
7.	Травма, загуба и скръб в развитието. Trauma loss and grief in development	4 лекции
8.	Травма и антисоциално поведение. Персистиращо или ограничено в юношеството антисоциално поведение. Trauma and Antisocial behavior. Life – course –persistent versus adolescence-limited antisocial behavior	2 лекции
9.	Социална подкрепа и проблеми в развитието Social support and developmental psychopathology	2 лекции
10.	Гъвкавост и устойчивост в развитието Resilience in development	2 лекции

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Травма и стрес Traumatic stress
2	Ранен стрес в детското развитие Early stress in child development.
3	Последици на ранните травматични преживявания за психичното развитие The persisting effect of early traumatic experiences on psychological development

4.	Събития с висок травматичен потенциал – бедствия, войни, миграция, насилие. Disasters, wars, civil conflicts, dislocations and interpersonal violence.
5.	Посттравматично стресово разстройство – теоретични модели Post-Traumatic stress disorder – theoretical models
6.	Малтретиране в детска възраст. Форми и модели на родителстване и грижа. Child maltreatment. Forms and model of parenting and care
7.	Травма, загуба и скръб в развитието. Trauma loss and grief in development
8.	Травма и антисоциално поведение. Персистиращо или ограничено в юношеството антисоциално поведение. Trauma and Antisocial behavior. Life – course –persistent versus adolescence-limited antisocial behavior
9.	Социална подкрепа и проблеми в развитието Social support and developmental psychopathology
10.	Гъвкавост и устойчивост в развитието Resilience in development

Библиография

Основна:

1. Developmental psychopathology (V3: Risk, Disorder, and Adaptation) (V2: Developmental Neuroscience), (Ed) Cicchetti, D., Cohen, D. 2nd ed. Wiley & Sons 2006
2. Renn, P. The Silent Past and the Invisible Present: Memory, Trauma, and Representation in Psychotherapy, Routledge, 2012
3. Trauma psychology (Ed) E.K. Carll, Praeger perspectives, 2007
4. Developing strategies to deal with trauma in children. (Eds) J. Donnelly, A. Kovacova, J. Osofsky, H. Osofsky, C. Paskell. J Salem-Pickartz. IOS Press 2005

Допълнителна:

1. Psychological Trauma: A Developmental Approach. (Eds) D. Black, M. Newman, J Harris-Hendriks, G Mezey Gaskell, Royal College of Psychiatry, 1997
2. Stress, Trauma, and Children's Memory Development. (Eds) M.L. Howe, G.S. Goodman, D. Cicchetti, Oxford University Press 2008
3. O'Hagan, K. Identifying emotional and Psychological Abuse, Open University Press 2006

Дата: Септември 2014

Съставил:
/гл. ас. д-р. К. Ханчева/